



RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÈM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions ó impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l' deure de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

SUMARI

La fugida, per Manel Alcántara y Gusart.—Esguards, per Franc.—Englantines: Jo 't parlo, Catalunya, per Joan Duc y Agulló.—Conseqüències, per F. Culi y Verdaguer.—Socialisme y Nacionalisme: VI, per Salvador Salat y Ferrando.—A través de la nostra Historia, per Joan B. Franquesa y F.—Qüestions econòmiques per Ramón del Estany.—Combregant, per Emili Vendrell.—Cròniques d'Art, per Jaume Andreu.—Música, per Walter.—Teatres, per Eryt.—Acció Catalanista.—Garbellant.—Noves.—Un viatge a Lima.

La fugida

Es la paràbola del fill pròdic, que volta'ls segles, y torna.

Aquella entitat engendrada en la integritat mes estridentment pura del catalanisme, fuig y's deslliga del ideal que li dongué la vida.

No es de l'ausència territorial de que ens planyem; es de la fugida de l'esperit de Catalunya. Quina estrebada mes forta que va pegar, al arrencar, la màquina d'aquell tren, que va semblar que se sentia el cruixit de quelcom que se trencava; de quelcom que anava de l'ànima de la terra, a l'esperit d'aquells orfeonistes que posaren, un dia, en llur veu els accents de un himne de vibranta deslliuransa!

Qu'eren el cruixit del trencament, aquells desesperants visques a Catalunya!

L'Orfeo Català, marxava vers la Cort. Avans, trencava's feta estelles aquella batuta que primer s'havia de rompre que anar a Madrid; pero en son lloc s'en empunyava un'altra—no tant enardidora, pero mes auríficament encapsada—

que la reial munificència n'havia fet present, en penyora d'agraïment per la sotmissió rebuda.

Quelcom de molt vergonyós devia haverhi en la fugida, que'ls responsables, volien atenuarho ab l'ignocent subterfugi d'una contracta purament artística.

D'allà, aont se demanava l'aniquilament y la sembra de sal de la nostra Patria, s'ha alsat una veu y ha dit:—«Madrid, sembra de flors la ruta per aont passarà Catalunya». Si, sembra de flors la ruta per aont vindran, ells mateixos, a cercar la sal que després han de llensar damunt la seva Terra.

Perque Catalunya, n'obstant, aquesta volta no hi ha anat a Madrid. Catalunya hi anava en un memorial d'agravis a la Sobirania espanyola; Catalunya hi anava en la paraula veementa del doctor Robert, defensora de les seves reivindicacions; Catalunya—un petit anhel de Catalunya—hi anava, encara, en l'embaixada de les nostres Diputacions demanant la Mancomunitat; Catalunya arriba a la Cort en els protocols de les causes seguides contra'ls separatistes. Ah! y pera aquesta Catalunya—la nostra—no es

pas de flors, la ruta que en la coronada vila l'hi espera.

Si ab l'Orfeó hi hagués anat Catalunya, no hauria rebut, a la seva arribada,—com conten, inexorables, les cròniques — el compliment d'un duc d'Alba; que ells no'n reneguen de la rassa.

Ab l'Orfeó, no mes hi ha arribat un estol de cantaires d'harmonia inefable y delitosa. Un estol que demà anirà contractat a un'altra banda; aont millor avalorin la seva tasca; aont li donguin mes diners.

Un estol, que canta que canta, fins a la sublimitat, davant dels qui ultratgen a Catalunya; davant dels qui dicten la presó dels seus fills; davant dels qui, ni ab Deu, ens volien deixar parlar ab l'idioma propi; davant dels qui'ns neguen el Dret; davant dels qui'ns neguen la vida... Y ab aquest estol volen que hagi arribat Catalunya?

Aquest senyera que s'acota, cortisanament, creïeu qu'es la bandera de Catalunya? Ah! no; el nostre penó de lluita es encara el gloriós *pingajo separatista* que en el baluart de la Unió Catalanista, arboraren un jorn les dones catalanes!

Tornèu, cantaires de l'Orfeó Català! Tornèu, homes qui devèu posar en el vostre bras el triomf de la llibertat de Catalunya; tornèu, nois qui hèn après tot just a estimarla; tornèu, damiseles gentilíssimes que'l sentiment en revolta posava als vostres llavis puríssims una vibració inesborrable al respondre a aquell visca!, quan el tren arrencava ab una estrebada...

Tornèu—com nous fills pròdics—a l'ànima de Catalunya! Tornèu ab Ella, que la justícia del seu ideal de llibertat, fatalment, assolirà 'l triomf.

Tornèu; que si no siguessiu al seu costat en aquelles hores triomfantes, el carro de la victòria hauria de passar per damunt vostre.

MANEL ALCÁNTARA Y GUSART.

Esguards

Ab gest reposat, en la Cambra anglesa s'alsa un home.—Votarem el projecte, mes nostres ulls no paren en eix horitzó, es més enllà... que nostre esguard s'endressa—deia O'Brien, y en sos ulls llambregava la fè santa en la Patria aimada, mentres se sentia 'l crui-

xir de les cadenes que mai més engrillonaran la verda Erin, la martre Irlanda.

Quina fortitut! quin bell exemple!; les mans no s'obrien pidolant almoïna, sino que, serenes, rebien l'acte de justícia.

112 anys d'esclavitut! y mirèu el front de la gentil Irlanda: seré y altiu; prou veurèm sos ulls vermells de la sang vessada, mes en ells també hi llegirèm la fortitut de tot un poble; y la veu d'eix poble deia magestàtica:—Més enllà encara...

112 anys de lluita, d'intransigència, de revolta y la llibertat al fi d'ells, es arribada.

També com Ella, Catalunya fa 198 anys que plora la llibertat perduda; també sent el desitg de recobrarla, com ha fet la illa germana, mes la llibertat es patrimoni dels pobles forts, jamai dels febles.

Ells davant la tirania jamai doblaren l'espinada; nosaltres com cans famolones llepèm petjades... y es que'l poble irlandés té la convicció de sos ideals, té fè, y ab eixes armes indestructibles, no hi ha al món, tirania que no's venci, ni cadena que no's trenqui. Y aqueixa fè en sí mateix, li donava la possessió de sa sobirania, consagrada avui pels vots del Parlament de l'Anglaterra.

Quina fortitut! quin bell exemple!

Les nostres granotes canten, canten, y el seu cant servil, enverena l'aire matant la fortitut del nostre poble. Els leaders prediquen ab veu afemellada, prudència y el jorn de llibertat s'amaga més y més sota 'ls fulls del calendari, mentres els forts, els pobles dignes de sí mateixos, veuen ab goig lluirhi resplandent el jorn anyoransat de deslliuransa. Un mesquí projecte de administració local mata estridències; un bocí de pa llensat als barbres, detura sa destructora marxa; un nou grilló se'ns posa, mentres una irònica rialla arriba fins a Catalunya y la veu dels leaders encara 'ns diu:—Serenitat, prudència...

Aquí fan protestes de sentiments que'ns diuen que no senten, y allà els leaders ab veu potent, diuen serens:—Més enllà... més enllà encara...

Catalunya 't saluda, verda Erin, gentil Irlanda, y com tu també la vol la llibertat preuada; també com tu mira enllà... enllà; mes tu, dolça germana, tens homes forts que ab fèrrea mà de ta historia estripen la infamant plana, mentres aquí, els nostres llueixen graciosament la mà enguantada.

FRANC.

ENGLANTINES

JO 'T PARLO, CATALUNYA

Oh! Mare, que 'ls dolors ton ànima han fet presa,
escolta un clam d'amor que 't rezel fa que't diga.

Hi ha qui 't parla de tú, y es diu amiga teva
qui 't vol donar concells, y sota les lloances
amaga 'l seu menyspreu: voldria veure't èrta,
voldria, els teus joiells de l'Art y de les Lletres
que floreixen en tu y 't tornen mes formosa,
foragitarlos lluny, perquè 'n restessis orfe.
Aduc d'aquest mar brau que 'ls peus y els flancs te besa,
y qu'es un digne espill per reflectar tes formes,
ne sent enveja gran... Oh! Mare no 'l escoltis
encar que't vulgui dir paraules amoroses
ab sa llengua de mel, de parla fatillera,
per' fer captiu ton cor; encar que't digués filla
no 'l escoltessis pas, car tu fores nascuda
d'aquell poble immortal de tantes nacions mare,
d'aquel sagrat terror que fou la santa Grecia.
Jo he vist ple de dolor que alguna volta anaves
ab ella de brasset, y n'eres encisada.
Es que sab que vals molt y 't vol ser ben amiga;
mes deixala ben tost, no deixis dominarte,
pensa que tens molts fills que't miren y 't segueixen
y Tu has d'esser per ells una segura guia.
Ells ja batallarán sens treva ni fadiga
per tornarte el setial que varen usurparte
Y si encar algún jorn l'amiga temptadora
te proposés amors, de ton llinatge indignes,
no 'l escoltessis pas; sols per purificarte
pensa ab tos amants fills, pensa qu'ets nostra Mare.

JOAN DUCH Y AGULLÓ

Conseqüències

L'anada de l'Orfeo Català a Madrid, estèm segurs que té de produir una veritable xerrameca patriotera per part de la premsa de la capital de l'Estat espanyol; que ha de fer sorgir tot allò del *cariño de las regiones; de los lazos de amistad*, etc., etc.; que la nostra entitat artística será rebuda espléndidament *para desvanecer equívocos*, y que en resúm l'estada de l'Orfeo a Madrid té de constituir un èxit, plè de soroll patrioter y de demostracions de *hidalguia*. D'això n'estèm convensudíssims porque es un fenòmen al fi y al cap molt llògic.

Lo que sería de dordre, es que l'Orfeo don-

gués an el seu viatge altra significació que la purament artística. De fet, es innegable que l'altra significació existeix, com a resultat d'un estat de coses que, de continuar, ens portará indefectiblement a l'esmortuiment de tot sentiment patriòtic y a la claudicació complerta del Catalanisme. Cal fixar l'atenció ab l'estat actual del Catalanisme. Sostenim una política de contemporisació tant intensa que totes les manifestacions catalanes comensen a ressentirsen; se vol influir, se vol ser hàbil y 'ls sentiments de abnegació patriòtica minven notablement, quan encara manca a fer una forta propaganda catalanista, quan la consciencia nacional resta dipositada entre 'ls qui desde temps, han rebut les prèdiques reconfortadores del Catalanisme.

Per altra part, el Govern de Madrid no ha pas canviat ni aminorat els seus anhels centralistes. Continúa l'uniformisme denigrant y subreptici y sovintegen els atacs contra l'ànima catalana. Es precisament durant l'època contemporisadora que's dicta 'l R. D. de Notaríes, el qual, sigui dit de pas, un dia o altre 'ls nostres benaurats diputats se cuidarán de fer derogar.

Nosaltres creièm que l'actual política contemporisadora es denigrant, es inmotivada y té de portarnos a un fracàs absolut dintre a Catalunya mateix. Es que ja no's va a sostenir una beligerancia amistosa, una política de pau; es va a anorrear el sentiment de catalanitat proclamant a la plassa pública tot un programa espanyolista. Se maten els remors patriòtics y's fa 'l buit als entusiasmes impregnats de fe y d'esperansa per no ferir els oïdos dels qui desde 'l centre endogalen a Catalunya, d'aquells qui haurien d'apressarse a satisfer les nostres demandes en nom mateix del *cariño de las regiones y la hermandad con los catalanes*, frases que posades en llur boca denoten un odi estult.

A l'Orfeo l'obsequiarán y l'aplaudirán; sortirán a relluir una serie de *vivas* y's pronunciarán multitud d'elogis als catalans; emprò després d'això, continuarà la nostra llengua arreconada de les oficines públiques, dels tribunals y de les escoles; s'atacará despiatadament el Dret Català y planará per damunt de Catalunya 'l baf destructor del centralisme mediocre.

Aquesta es l'hàbil tàctica dels centralistes impenitents que quan convé s'aixequen com un sol home pera enrobustir més y més l'uniformisme. Es la tàctica, espanyolista y patriotera, de sempre, en mitg de la qual hi cauen esberlats els hàbils (?) polítics regionalistes, els contemporisadors y 'ls que són indignes.

S'imposa ara més que mai l'intransigència y la propaganda ardorosa. Hem d'anar a la nostra total capacitació de catalans, y pera lograr això els joves reconsagrats, si necessari es, realisarem estridències, que ja resulta una broma pesada aquesta farsa de la contemporisació y de la política constructiva.

F. CULI Y VERDAGUER.

Socialisme y Nacionalisme

VI

Els socialistes, en cambi, en el Congrés socialista de Berna, en sa base 9.^a, formularen el més cabal reconeixement de les Nacionalitats y de sos drets, aspiracions y reivindicacions pels nacionalistes defensades.

El socialisme dels homes pensadors y filantròpics qu'en l'Academia y la tribuna, en la polèmica y l'estudi y en la lluita de resistencia abroguen per l'obrer, ha comprés que la existencia d'un desnivell entre patró y operari, que la diferencia, la injusticia, la vexació, l'explotació y fins el crim y'l sacrifici d'uns en mal profit d'altres, siga producte de la lluita de la vida, sia efecte d'una relaxació de mutual afecte, sia per culpa de careixer d'un aglutinant que coesioni millor els membres de la societat, sia en fi per lo que vulga, mai podrà desvirtuar, destruir, anorrear, la unitat natural qu'entre 'ls homes es l'home, en l'ordre immediat superior de constitució es la Nacionalitat, la Patria; lo qu'es cridat a esser y deu esser l'Estat, mai podrà desentendre al individu, part integrat del tot mateix, y en aquest sentit la dita base 9.^a proclama, reconeix y ofereix ajuda a les nacionalitats.

Si doncs reciprocament y oficialment ens tenim fetes semblants manifestacions, reconeixements y ofertes de mutual ajuda, no permetèm que de nosaltres pugui dirse que com nostres contraris tenim lleis escrites que no regulen nostre obrar; no permetèm que aquells altres qu'he senyalat capassos de ficarse en un bandol, partit, ideal o agrupació en cerca de llur gaudansa, ens exploti aquissantnos el uns contra 'ls altres, y sapiguem respondre als tals:

—Enrera, llop-pastor, que jo no xifro en l'odi ni en el dany d'altri ma victoria, car ma causa es justa y dels justos té d'esser l'avinensa. Enrera, esgarrí críes, car nostra tasca es de labor y cal que labori ab aquells y aquells ab mí,

en tant que sos problemes de vindicació patria y 'ls meus de regulació del treball restin irre-solts. Enrera, poma de la discòrdia, que no són tes paraules, sino llurs fets qui proclamen sa maldat y alevosia. L'abracada de germanor s'es llassada, el pacte d'amor s'ha jurat, y a conseguir nostra constitució gremial reguladora hem d'acudir tots els Catalans.

Nosaltres, en cambi, que probes tenim donades d' llealtat y amor a lo just, tampoc sabrem compadirnos dels pobres propietaris carregats de finques que's planyen a cada pas de la ruina de llurs negocis y'l desampar en que jau sa industria, mentres basteixen de pedra picada l'*ensanxe*, Sant Gervasi y Gracia, y tampoc tocarem a descans que del tot no sien otorgades a nostres germans de Patria ses vindicacions y drets en el treball negociades.

Treballador català: si has tingut prou fetxe pera llegir aquestes ratlles, ab més bon desitj y entusiasme que no pas sabiesa dictades, pensa que no es incompatible ton deure de obrer en les organitzacions de resistencia ab el teu deure de català en las de reivindicació patria, y pensant que'ls cansats fan la feina, que'l treball vens tota labor y que dels homes de caràcter es la gloria y'l fruit de tot lo assolible; estudia, pensa, convèncet y labora, segur de que si victoria assolim será per l'esfors de bons y capassos, y confia en que si fins a Balaguer no'ns has deixat, nosaltres no't deixarem fins que a La Haya te donguin en arades les llanses tornades.

Visca la llibertat y la justícia! Visca la Patria y la Pau, l'Amor y'l Treball.

SALVADOR SALAT Y FERRANDO.

A través de la nostra Historia

ESTUDIS

II

La Crònica de Pere Tomic

Pertoca un lloc d'especial distinció entre les cròniques generals del segle XV a la obra del cavaller mossèn Pere Tomic.

Escrita a Bagà, vila nadiua del autor, a l'any 1438, es primerament divulgada en còpies, y a la centuria següent, ab la invenció de la impremta, es obecte de repetides edicions,

totes elles, lo mateix que les copies anteriors, alterades per intrusions ridícules dels reproductors. Sembla que Tomic titulá aixís son llibre: « Histories e conquestes del reyalme Daragó e principat de Catalunya compilades per lo honorable mossen Pere Tomic cavaller les quals tramés al reverent archabisbe de Saragossa ». Ni aqueix senzill encapsalament s'ha respectat en algunes copies. En la dedicatòria que segueix anomena al arquebisbe, que es Dalmau de Mur.

Ve desseguida l'index: els capitols son 47. Explica en el primer la creació del món y la generació d'Adam, segons ha « trobat en la Bíblia ». No deixa la Bíblia fins després de Jafet, en el cap. III, d'ell « son descendents tots los grans senyors del món... fins artistes son descendents de Jafet ». Els celtibers, primers pobladors de les nostres terres, en són també descendents.

El « baró Hércules ab gran companya de cavalleria de grecs » foragitá als celtibers, s'establí y fundá ciutats; la darrera en fundar es Barcelona. Conta també les gestes d'Hércules pintorescament. Es extrany que un enemic tan declarat de la fábula com Tomic, s'aturés a dirnos minuciosament empreses de monstres, pero no ho sospitem com intrusió, prou ho descobriria son estil inimitable; de segur que Tomic les trobá copiades en altres autors per ell admirats y li semblaven aprofitables.

Al parlar d'Hispan, successor immediat de Hércules, diu: « visqué en Hispanya LXX anys e apres finí sos dies en Barcelona; lo qual se feu metre en un bell Moniment lo seu cors al pus alt loc de la ciutat, qui vuy es apres la Seu, dit lo carrer de Paradís ». Es el temple d'Hércules del que'n resten només tres columnes. Verdaderament les compara a les Gracies en la *Ola a Barcelona*.

Es cert que en aqueix primer espai sovintegen notes curiosíssimes, pero no caldrá que hi cerquem les altes condicions exigides a un monument d'Historia. Tomic, igualment fluix aquí que en les dominacions Romana, Gotha y en la part destinada als reialmes de Fransa y Castella y Lleó, s'ens mostra més com a crític històric que historiador en l'estricta sentit de la paraula; la veritat que'ns dona es deducció o be comparansa, devegades incerta y callada, de multitut de notícies: ha regirat pera obtindre texts de tota mena, ha escorcollat arxius y ha desxifrat làpides. Treball d'activíssima ocupació, encara que desanimat y fret, perque Tomic enginyantse en esbrinar, marca secament resultats y resta

allunyat dels fets sense arrencarne l'encís y la grandaria.

Al resseguir les gestes dels nostres comtes es quan bateguen paraules ardents d'entussiasme. Tantost conseguida la independència de mans de Carles el *Calvo*, comensa la ufanor gradual de la Nació Catalana, que arriba a segura potencia en el domini de Berenguer el *Vell*. A mesura que'l cronista avensa guanya en solidesa y energia, y creix també la perfecció del llenguatge y la varietat de notícies. No ragen sols dels pergamins y dels marbres; desde ara les llegendes, teixides per l'esperit popular bullent d'admiració vora'ls hèroes, completan mantllevantli frescor y senzillesa, lo que Tomic hi posa com a terme de son judici y com a resultat de la seva ordenada y vasta cultura.

Queden aqueixes diverses deus de coneixement (que primer anaven juntes violentament) del tot conciliades en el regnat de Pere II el *Católic*, y al punt esclaten en Tomic les més rares dots d'imaginació. Tant vives que encara avui desperten y encomanen a son lector, d'indeterminable manera, l'èxit de gegantines empreses, el poder y amplaria de Catalunya, son clam de conquesta, la seva prioritat en el Mediterrani, o be la opulencia y luxe de la Cort, « era millor ordenada que casa de Rei de Chrestians, e ab majors cerimonies », diu al parlar del Rei del *Punyalet*. No puc estarme de copiar algunes paraules de les que descriuen la *casa de Joan l'amador de la gentilesa* y que semblarán bresques de mel entre la monotonia del meu pobre estil: « e tenia moltes esmirles per cassar cugullades, e pendre plaer devant dones: e tenia en la sua cort molts coples de ministres, de totes maneres per haver de dançar e cantar: e estava molt be a cavall de totes natures de besties de cavalcar: e prenia gran plaer en junyir e en tot ço que a cavalleria se pertany ne requer ».

Quina elegancia més pulcra en la expressió y quina fortitut tan enlairada de poesia batega en aqueixes narracions dels grans reis! — Pere II (1), Pere'l *Gran*, Jaume II, Pere'l *Cerimoniós*, Joan I y Martí. — Brunzeix intermitent la cascata encesa de la épica-popular que abranda, en certs instants per complet l'esperit del escriptor. Les Cròniques, enclouen com diferents cops s'ha notat, l'únic rastre literari de nostre

(1) Cap dels exemplars que he vist de la Crònica de Tomic dedica gran cosa a la vida y fets del alt Rei En Jaume. En la edició Rosseimbac (1495) ocupa poc més que dues fulles.

Epos desaparegut. Els pacients deuen cercar entre la prosa de Tomic vestigis dispersos d'aquella poesia; es probable que'ls fruits que'n recullin no vinguin tan assaonats y abundosos com els que veiem madurar ditxosament en algunes de les quatre grans Cròniques, pero aixís encara ne rebrán incalculable profit.

La posta aclaparadora de les nostres grandes per culpa del Compromís de Casp, la grava Tomic ab severes y inoblidables paraules, curtíssimes y dignes d'esser lapidades: «Ne despuys no sa fet res que be estiga».

Ferrán d'Antequera, enfellonit y rancuniós empresoná per tota sa vida al Comte d'Urgell, contrincant a qui en justícia pertocava el trono, provant son menyspreu y supèria, «se feu ell mateix cavaller»; tot just arribat dona'ls càrrecs principals als castellans. No vol respectar cap costúm; son desamor per lo de Catalunya es irritant. Tomic veu aleshores, ab desesper y terror l'estimament de la Patria, y desatinat fins clama contra Martí l'Humà. En l'estada de Ferrán a Barcelona, que precedeix la seva mort, se resisteix a pagar el vectigal y dona lloc a l'exigencia memorable de Fivaller; surt de la ciutat y encara una altra ofensa infereix: «E com los Consellers anaren per pendre comiat lo Rei no si volè girar». L'unglot ferotge d'aquell sobirà foraster en agonía fa sagnar Catalunya.

JOAN B. FRANQUESA Y F.

Qüestions econòmiques

Que serà?

Ja fa algún temps que mercés a la necessitat sentida dintre 'ls organismes econòmics generals de Barcelona, com són la *Cámara de Comercio*, el *Fomento del Trabajo Nacional* y altres entitats anàlogues, de que's sintetisès degudament quiscunes de les manifestacions de la nostra terra, se formá una entitat representativa de la industria catalana, la qual s'anomená ab el nom de *Cámara Oficial de Industria de Barcelona*.

Aquesta entitat, a primers d'aquest mes, celebrà la primera sessió preparatoria de les seves tasques y's pot avensar, qu'encara que no ab el caràcter que's debia manifestar, podem dir que potser feu quelcóm de positiu per la industria de la nostra terra, al menys en teoria, doncs no deixen d'esser projectes lo que acordà.

En primer lloc se presentà el pressupòsit que deu regir durant aquest any en dita entitat y quelcóm més de caràcter intern, com aixís mateix el nomenament de comissions, com són les d'administració, de pressupòsits públics, de contribucions y impostos, de tractats, transports y geografia comercial, de reformes socials, organització del treball y lleislació industrial y mercantil, totes aquestes de caràcter permanent; y annexes an aquestes se nomenaren les d'estadística industrial, d'ensenyansa tècnica y d'estudis hidrològics. Pera totes aquestes comissions se votaren crèdits suficients pera atendre y portar a terme degudament els estudis relatius al millor desenrotll de les mateixes. y que en conjunt se pot arribar a un veritable espadiment de la industria catalana. Cal esmentar també, que's consigná una quantitat pera la publicació d'un butlletí orgue de la susdita *Cámara* y que's farà que tingui gran circulació entre tots els industrials.

Tots aquests projectes si's porten a la pràctica tal com la lògica y'l sentit comú aconsella, es farà bona feina per l'Economía de Catalunya, y al ensemps poden esser els ciments verament sólits de la nostra industria, però que's tingui en compte, y això cal que ho tinguin ben present els senyors que formen aquesta entitat, que no obstant y esser bons, molt bons els projectes que volen dur a cap, els hi manca el sagell propi, els hi manca aquella virtualitat que essent arrels de la nostra naturalesa, es necessari que se li marqui, aquell matís de propia personalitat que fa triomfar forsosament la nostra característica catalana, la fortitut econòmica, qu'en síntesis es el reconeixement d'una branca de la nostra personalitat nacional.

Cal que ho tinguin ben present els industrials que componen la *Cámara de Industria de Barcelona*; mentres aixís s'anomeni, no assolirà la forsa que li es necessaria internament, doncs si deixen prevaléixer la paraula *oficial*, a l'afirmació del propi idioma, jo no soc profeta, emprò no li veig altre pervindre que'l que no deixi d'esser una més de les arcaiques y revellides entitats econòmiques que tot ho són, menys verament per lo que's crearen. L'experiencia n'ha donat molts exemples, o sinò deixemho al temps qu'ell ho dirà ab sa punyenta realitat.

RAMON DEL ESTANY.



COMBREGANT

«A la senyoreta Soledat Biosca.

L'altre diumenge al matí
la vaig veure combregant.
Y qu'hermosa la vegí!
Mai m'havia agradat tant!!

—
Ab el llibre obert resava
a l'altar del Sagrament;
y jo, com me la mirava
confosa en mitg d'altra gent!

—
Poc a poc se bellugaven
sos llavis dolsos com mel,
y sos ulls, sovint, s'alsaven
com volguent mirar al cel.

—
Ab les mans sobre son cor
y a la grada agenollada,
esperava al sacerdot
que li dës l'Hostia Sagrada.

—
Un cop a dintre son cor
l'Hostia havia fet entrada,
en sos llavis, la dolsor
d'un somris de goig mostrava.

EMILI VENDRELL.

Cròniques d'Art

Saló Parés

EXPOSICIÓ JOAN LLIMONA Y J. GRAU M.

Sembla iniciarse a Catalunya un benfactor ressorgiment en la pintura decorativa, mercès al impuls d'uns quants capdevaners. Entre en Sert y en Xiró per una banda, en lo que afecta a la pintura diemne profana, y en Llimona y en Vilàs per l'altra, respecte la pintura religiosa, n'hi ha prou pera esperar el jorn venturós de sa complerta ressurrecció.

Avui ens toca parlar de les pintures d'en Llimona qu'han de decorar l'antic monastir de Ripoll.

Són quatre les composicions desenvolupades per aquest artista an aquest fi. Si be ab no totes ha eixit sobradament airós per lo que fora de desitjar en comparació al mèrit indubtable de quiscunes d'elles, no per aixó deixen d'armonitzar-se reciprocament totes plegades, que ja es

molt tractantse d'obres de grans proporcions y en la que'l peu forsat de tamany sempre es un obstacle que s'anteposa a la lliure concepció del artista.

En Llimona, a qui no 'l coneixiem massa com a decorador, ha demostrat grans coneixements de la materia, tant en la part d'agrupació en les figures, com en els accessoris complementaris. Sobressurt en primer lloc dintre aquest rengle la que s'anomena «El comte Wifred entregant son fill al abad de Ripoll». Aquesta pintura es bellament decorativa, lo que unit al regust místic que campeja en els personatjes interpretats y resolts ab justesa de color y preocupació en els ropatjes que vesteixen, la fa insuperable com a visió enlluernadora de riquesa y bon gust.

No es pas ab un procediment migrat y neulit en la construcció del que's val pera resoldre els més intrincats problemes de clar y obscur, sinó d'una ben entesa y estudiada manera de grans taques, amples, vigoroses, que per sí soles van remarcant l'objecte més indecís y refractari a la perfecció del objectiu.

El més inspirat y equilibrat de color dintre l'ambient general de la nota, es sens dubte «Adam y Eva llensats del Paradís», pero també el més mancat d'estudi en les figures pera no dir en la composició de totes elles. La doble aparició de la Verge en primer terme, mancada de idealitat, y l'Etern Pare per altre costat, farien dubtar a qui no ho sabés, qui dels dos es el qui llessa del Paradís a nostres primers pares; aixó, ajudat de que aquests dos darrers, són figures que tal com ens les fa veure en Llimona, resten en actituds forsades, malgrat la natural realitat que vlen posseir. Nosaltres, sens por de pecar de irreligiosos, ens va semblar que aquella Eva está en una positura molt poc reverent en consonancia al fet bíblic que's representa. En aquesta obra sobrepuja 'l paisatge com diem, riquissim en armòniques coloracions, un veritable Paradís, somniat per un fervorós creient ab ànima de poeta.

En el mateix Saló hi figuren una tanda de caricatures d'un novell artista, no per aixó desconegut del nostre públic.

Es en Grau y Miró, un fort temperament de caricaturista, pensa, dibuixa y domina 'l *metier* quan molts d'altres més bregats tot just l'inicien. En la colecció qu'exposa no gens desprovista de bon humor, s'hi ovira tot seguit la maliciosa vivor del esperit nat pera explicantse 'ls més infims acudits, ab una certa distinció y bon aire que avaloren els seus treballs en majoria. Serveixi d'exemple entre altres «L'etern dualisme»

y «Pròleg y Epileg», aquest darrer el més ben pensat y 'l més concís de tots. Com a nota francament catalana pot afegirshi «El pedrís de les mentides», sobri de línies y fins podriem dir ben atrapat de color; y no per esser menys expressiu que altres deixa d'endevinarshi ab tota sa nuesa la fina ironía del autor.

No pot exigirse més d'en Grau y Miró, qual personalitat va descapdellantse, y esperèm vèurela afermada completament en successives exposicions, pera dir que contèm a dintre casa ab un altre artista de primera forsa dintre 'l genre.

JAUME ANDREU.

Música

Liceu

Ab l'última audició en aquesta temporada del *Lohengrin* feu la seva despedida l'eminent tenor català En Francesc Viñas.

Ab l'art exquisit que'ns té acostumats, interpretà 'l personatge y refermà una volta més la justa fama d'eminent que'l públic ab ses ovacions li ha concedit.

Com de costúm, cantà desde 'l reconto fins el final del tercer acte en nostre idioma, rebent al acabar una sorollosa ovació.

Esperèm aplaudir-lo novament, tot desitjantli profit y gloria.

* * *

Ab la coneguda partitura d'en Verdi, *Aida*, feu la seva presentació la senyora Bonnisegna.

Aida, senyora Bonnisegna, feu gala d'una hermosa y potent veu, al ensemps que d'una vocalisació excelent.

La intensitat dramàtica ab que visqué el personatge y ab la vida que digué les escenes més culminants, li va gueren nodrits aplaudiments.

En el paper d'*Anneris*, la senyora Hotkowska lluí una bonica veu, sobre tot en les notes greus, donant relleu al personatge.

Els senyors Gillion (*Radamés*), Ancona, Nicoletti-Korman y demés intérpretes arrodoniren el conjunt, recullint forsa aplaudiments al final de cada acte.

* * *

A continuació s'ha posat en escena *Lucia di Lammermoor*, en la qual la senyora Finzi-Magrini 'ns feu ofrena d'una correctíssima escola

de cant y una bonica veu que s'adapten perfectíssimament al genre que pertany la *Lucia*.

El tenor Del Ry y el barítono Navarro sostingueren sos papers, tenint moments de veritable inspiració.

Tots els intérpretes foren aplaudits.

Els chors bé, y el mestre Mascheroni, ab la batuta, a l'altura que'ns té acostumats.

WALTER.

Teatres

PRINCIPAL: *El Misteriós Jimmy Samson*, comedia en tres actes, traducció catalana de C. Costa.—TEATRE DE CATALUNYA: *La Forastera*, comedia en un acte de P. Parellada.

L'actiu director de la companyia del Principal estrenà aquesta obra en la nit del seu benefici.

L'acullida que ha obtingut la mateixa era previst, atenent a que ja la venia representant la companyia Villagomez a Novetats y a l'estat actual del nostre públic de teatre, dominat obsessionadament per els esgarrifosos assumptes tractats en els espectacles cinematogràfics, veritables y únics acaparadors del sentiment artístic actual.

En efecte, cal seguir ab una mica d'atenció, l'impresió que causen en els espectadors les misterioses escenes d'aquesta mena d'obres, continuadores de les noveles per entregues, pera cerciorarse del complert domini que han assolit sobre 'l públic els assumptes misteriosos y sensacionals, que fins fa creure convenient retornar als bons temps del melodrama y la pantomima, ab forces actès y molts morts.

El Misteriós Jimmy Samson, es una barreja de tot això; argument de melodrama, ab desenrotlló a lo detective y rudimentari acabament de comedia.

No calia anunciar aquesta obra com pomposa mostra del Teatre Nortamericà; ni tant sols hi podem entreveure la manera d'esser d'aquell poble que'ns pinten extremadament excèntric y revolucionari en el terreny de les velles costums.

No podem negar que l'assumpte de la obra interessa; el públic el segueix ab la mateixa tensió que ho fa ab *La esclava blanca* o *El pecudo de juventud*.

També havèm de dir que la interpretació es magnífica y que la presentació, ab excepció del

darrer quadre que es senzillament horrorós, es
forsa acceptable y posada en raó.

* * *

S'ha estrenat *La forastera*, titulada tragicomèdia pel seu autor.

La òbreta està ben arranjada y ab prou qualitats pera que en Bergés s'hi llueixi doblement dirigintla y interpretanthi un airós paper que'ns el presenta en tota l'extensió del seu repertori còmic.

En fi, una *forastera* que ha sigut ben rebuda.

ERYT.

Acció Catalanista

Reivindicació.—*Conferencia a la U. F. N. R. del districte II pel President de la Unió Catalanista Dr. Martí y Julià.*

Davant nombrosa concurrència, el dissapte passat doná sa anunciada conferencia el doctor Martí y Julià.

En breus paraules obri l'acte 'l President de la Joventut d'U. F. N. R. del Districte II, qui s'excusa de fer la presentació de l'orador per esser aquest prou conegut de tots.

Comensa dient el doctor Martí y Julià que la seva especial situació feia qu'en els actuals moments potser se vegés obligat a esser en alguns punts poc explícit y concret.

Analís la situació actual del Nacionalisme, qual fonda crisi tothom atribueix als antecedents del actual Catalanisme, retraient els defectes dels temps posteriors als nostres.

Els homes no tenen dret a fer una crítica severa dels temps passats, mes sí que d'ells poden ferne un seré judici desposseït de tot esperit partidista, y això fa que avui vingui jo a reivindicar als nostres antecessors.

La característica del Catalanisme antic fou la de donar caràcter modern al sentiment patriòtic, procurant infiltrar en ell, com succeeix en tots els moviments socials, fins en aquells governamentals, una moralitat absoluta.

El Catalanisme havia entés que no devia separarse del Ideal reivindicador, per revestir tanta importància com el mateix Ideal, aquell sentiment fortament moralisador, realisant aixís una obra altament revolucionària, car transfor-

mava nostra actuació política y l'apartava per sempre dels motllos vells de la tradicional política espanyola.

El fet sintètic de civilització es moralitat en l'individu y en la col·lectivitat. En els pobles civilitzats es aont s'imposa aquest fet per millora dels mateixos, car en els pobles de baix sentit moral es aont s'hi troba una inferior civilització. Això no vol dir que s'hagi de condemnar al poble passat, car l'ambient que'ls movia no'ls permetia accentuar aquest sentiment moral.

Aquesta lleugera exposició del fet se nota, se adhereix a tota manifestació social, y per això al neixer el Catalanisme no va poguer menys de adherirhi 'l fet moralisador, y això es pera mi la seva millor reivindicació.

La depressió, la crisi que ara 's nota, es deguda a que la immoralitat, en el seu sentit més ampli, ha invadit els partits catalanistes.

Se'ns ha predicat com a bones certes conxorxes, s'ha defensat ab braó la incorporació als partits espanyols, y jo tinc que dir que la veritat no necessita de grans defenses; es la mentida la que exigeix eixes defenses, y la mentida catalanista entranya una immoralitat.

La incorporació al Catalanisme d'aquells que impregnats del vell sentit dels partits històrics espanyols que fa compatible tota transacció, l'acceptació de prebendes y càrrecs de concellers d'entitats poderoses, es causa d: la depressió, car els vells catalanistes se'n senten allunyats, més que per una divergència ideològica o sentimental, per la manca de puresa. Y com no s'han de sentirne si apareixen com vensuts davant dels tarats y menys purs?

La meua fè no decau; jo crec en el renaixement del Catalanisme, mes crec també que això serà quan tots, diguentho clar, ens treurèm els lladres de casa.

Una llarga ovació coroná les eloqüents paraules del president de la Unió Catalanista, essent comentada vivament per la concurrència la notable conferencia del doctor Martí y Julià.—X.

Tal era la moderació d'aquell temps, ben diferent de la que tenim avui, puig trobèrem soldats que tot just han vist al enemic quan ja jutgen per curtes les majors merces.

«Els Almogavars», per F. DE MONCADA.

Any 1643

«Expedició de Catalans y Aragonesos contra turcs y grecs».

GARBELLANT

El *Nuevo Mundo* de la setmana passada, portava en les cobertes una *rojo-gualda* y al damunt el retrat d'un *torero*.

Això si qu'es ploure sobre mullat.



El general Navarro, que comana forses al Rif, ha adressat una lletra a *El Imparcial* protestant del calificatiu d'hèroe, que sense com va ni com ve, li va aplicar aquest diari.

Y ha fet be de reivindicarse, el general Navarro. Tothom té la seva dignitat.



Aquesta setmana passada, el senyor Canalejas, parlant del tràgic enfonzament del «Titanic» ha fet un *garbellant*, però d'aquells que fiblen; es clar com qu'ell no ha de temer res.

Aixís parlen els telegrames:

«El president ha enaltit el sentiment moral demostrat pels passatgers del «Titanic» sacrificant les seves vides pera que la salvessin les dones y nois; es dir que en el «Titanic» els homes han sigut homes—deia el senyor Canalejas—y això fa honor a la humanitat.

En la catàstrofe del «Titanic» que ha sigut una de les majors que registra la navegació marítima, hi havia molts pocs espanyols».

Vaja, senyor Canalejas, una mica mes de patriotisme.



El senyor Gasset desde *El Imparcial* se defensa dels atacs que se li lliensaren per la seva oposició a la guerra del Rif.

D.u:

«Me censuraven dient: el poble espanyol no mercadeja ab l'honor nacional. Jo dic: no mercadeja, no; se limita a pérdrer.»

Ab això y ab l'anterior conversa del senyor Canalejas, circulen rumors alarmants. Se diu que'ls polítics espanyols s'han tornat sincers (!!!).



El diumenge passat, hi havia d'haver un miting «pro presos» a l'Atenèu radical del districte quint, y a la hora de comensar, se varen trobar que'ls oradors—que eren de la plana major del lerrouxisme—no hi havien comparegut porque eren als *toros*.

Complien les paraules del seu quefe quan digué qu'ell, avants que republicà y que radical, era espanyol.



S'ha obert una subscripció, pera regalar la bandera de combat al nou vaixell «España».

Les ilustres dames que han iniciat la idea ja tenen el projecte trassat. El drap serà de seda, probablement, y els colors ben sólits a fi de que no perdin.



L'Orfeo Català, allà dalt, va anar a depositar la seva senyera a l'Ajuntament. Y'l batlle madrileny la va rebre dient:

«La ensenya gloriosa que pregona amor, art y cultura y que poseu baix nostra salvaguarda, la guardem pera tornàrvosla més plena de gloria ab un recort que sigui orgull nostre... etc».

Ai, qui t'ha vist y qui't vèu bandera!

La senyera de l'Orfeo Català anant a cercar gloria a l'Ajuntament de Madrid. (!)

Mentre no'ls hi tornin *mes plena* d'aquells insectes paràsits hemípters, tan clàssics d'aquelles terres...



El País parlant de la concessió de l'autonomia irlandesa, alaba y enalteix el govern anglès:

«*Es radical—diu—y cómo sabe gobernar el indino, con ayuda de laboristas y de nacionalistas, es decir, de gentes llamadas, en tierra de garbanzos, anarquizantes, y separatistas, y enemigas del ejército y de la patria!*»

El País, que demanava la supressió de la N. del partit de U. F. N. R., de quant ensà no menja cigrons?



Ara que van a reanusarse les sessions de les Corts, torna a parlarse del projecte de Mancomunitat.

Y el *Diario de Barcelona*, deia l'altre dia, que un diputat regionalista que's troba a Madrid feia unes afirmacions segons les quals *no han de dudar los partidarios de la mancomunidad de que el proyecto será presentado, pero si de su virtualidad y éxito.*

Vaja, com sempre; que'ns donaran una mena de Mancomunitat—si'ns la donen—*bien entendida*.



El flamant diari local *La Mañana* s'entusiasma ab l'arribada de l'Orfeo a Madrid: entre altres coses crida: *Viva Barcelona, Viva Cataluña, Viva España...*

VIVA LA PEPA.

NOVES

Fem avinent a tots aquells qui'ns portaren les col·leccions del 1911 de RENAIXEMENT per a'l seu relligat, que poden passar a recollirles en aquesta Administració.

* * *

L'«A. N. C.» ha rebut la següent comunicació del «Cathalonia Blok Nacionalista» de Guantánamo (Cuba), adherit a la «Unió Catalanista»:

«Sr. President de l'Associació Nacionalista Catalana. — Barcelona.

Distingit compatriot: Al arribar, va llegir-se'l vostre escrit del 29 de Juliol passat, produint una fonda emoció en aquest Concell Directiu per la valúia de la vostra personalitat social que dona més relleu y mèrit, davant nostre, a les paraules que teniu a be adreßarnos, ab motiu del compliment del nostre deure de Catalans, quan la ridícula pretensió de l'encarregat interí del Vis-consulat honorari d'Espanya en aquesta ciutat.

Altament hem agrait l'important acte organitzat per la vostra Secció de Propaganda, quins detalls llegírem en RENAIXEMENT ab intensa fruició; y a la comunicació que vos adreßàrem en aquelles dates, sols ens manca afegir ara un fraternal abràs extensiu a tots els components d'eixa meritíssima Associació, a la que desitjem molts anys de tasca activa y profitosa ab resultats esplèndits.

Sempre vostres y per a'l triomf dels ideals de Catalunya.

D. Bouda, Conceller d'Ordre y Secretari Accidental; P. Coma y Murés, Conceller en Cap.

Guantánamo 15 Febrer 1912.»

* * *

Demà, a les vuit del matí, deuen arribar a la nostra ciutat l'Orfeó Català, de retorn de Madrid.

RENAIXEMENT, prega insistentment als seus amics, que siguin a l'Estació de Fransa a la hora anunciada.

* * *

Per l'alenc artístic del Ateneu del tercer districte «L'Eura» se posà en escena el passat diumenge el drama cultural en tres actes, de

nostre amic, en Francesc Lleixà, «Tenebres Lluminoses» y la bonica comedia en un acte «Minyon» excelent del mateix autor.

Abdues obres denoten en aquest un perfecte conreuador de l'art escènic, sobretot la primera que per sa tesis atrevidíssima se desenrotlla correctíssimament.

El públic que acudí a l'estrena aplaudí sorollosament a autor y actors, desitjant nosaltres, forsa perseverancia y èxits incontables a n'aquest alenc, que's proposa representar obres d'autors novells que per manca de medis, queden inèdites.

* * *

Ha mort a Terrassa En Andreu Galí y Buxell, pare de nostre amic y company de causa En Miquel Galí Figueras, president del Grupo Catalanista de dita ciutat.

RENAIXEMENT ab fonda pena dona compte de la trista nova, al ensemps que trasmet a nostre amic y familia la mes sentida prova de son condol.

* * *

Les patriòtiques escoles catalanes *doctor Robert*, del Hospitalet, celebraren el prop passat diumenge una hermosíssima festa literaria-musical que's vegé en extrèm concorreguda, essent aplaudides ab entusiasme totes les composicions que figuraven en l'escullit programa. La última part de la festa fou dedicada a la gimnasia rítmica y cançons ab gestes, essent els simpàtics alumnes objecte de caluroses ovacions per la inmillorable interpretació que donaren a son artístic treball.

Felicitèm coralment als mestres y Junta Directiva de les esmentades escoles, per els continuats esforços que fan per a sostenir ab lluiement son Centre d'Ensenyansa Catalana.

* * *

Pera'l dia 8 de Maig s'organisa á Bruselas, en el Teatre de la Moneda, un homenatge al gran escriptor belga Maurici Maeterlink.

Se posará en escena el drama «Pelléa et Melisande» ab *interludes* de Gabriel Fauré y la lectura per Mad, Bartet, de la Comedia Francesa, de les pàgines admirables de la «Vie des Abeilles».

L'esposa del gran escriptor Georgette Leblanc-Maeterlink, interpretarà l paper de *Melisande*.

UN VIATGE A LIMA

GEOGRAFIA PRÁCTICA

La Geografia convé a tots, y a vegades a un se li ocorreix, ó li convé, emprendre un viatge, y topa ab multitud d'inconvenients; un d'ells es el desconeixement complert de la travessia que ha de seguir, fentseli pesat y aburrit el viatge, y per no conèixer bé un itinerari veritat.

Jo he escrit lleugerament aquestes impresions, que si bé es veritat que moltes coses no interessaran a ningú, en cambi d'altres poden ser convenients, majorment ara que hi ha una corrent favorable pera encarrilar l'emigració cap a la costa del Pacífic (1).

En aquestes croniquetes hi trobaran els llegidors mes impresions escrites ab llenguatge senzill y espontani, y jo les explico pera 'l profit que poden treuren els meus amics y habituals llegidors, per si algún dia emprenen el vol cap a les regions occidentals de l'Amèrica llatina. Sempre hi apendran les distancies y llocs per aont se passa, anant per la linia de Venezuela, Colombia, Panamá, Pacífic.

Desembre, dia 10.—Sortirem tart de Barcelona, haventnos despedit dels companys y amics. Després d'un lleuger mareig, cregui millor restar al llit, y per això la crònica d'avui resulta curta y aixuta. Fa molt vent.

Dia 11.—Continúa fort el vent, y a les 5'30 del matí 'ls viatgers se desperten després d'una més o menys tranquila nit, y per dalt a coberta s'ouen veus d'haverse ovirat ja Valencia, estrellada de llums, que's veuen petits, petits de lluny. A les vuit entrèm al *Grao*, o sia 'l port de la capital del Turia, l'hermosa ciutat de riques y hermoses planes ab ses hortes que constitueixen el jardí de Iberia. El port es bonic y ab bastant tràfec. Les gavines donen una bonica nota graciosa, voltejant pel damunt dels pals dels vapors.

A la dreta, en un bras de port, hi ha 'l far. A l'esquerra s'hi troba un magnífic passeig que s'endinza cap al mar. Els tranvies els veiem abarrotats d'obrers que van cap al treball. En aquest moment el vapor «Legazpi» atraca al moll. A les 9 hem baixat a donar una volteta pel Grao, y havèm pogut admirar la guapesa de les alegres valencianes. Té hermosos passetjos ab un mercat plè de verdures y fruites d'aquelles riques planes, abundant sobretot la vermellor de les faronges posades en multitud de paners,

y també hem saborejat el gust exquisit de la fresca raimada qu'encara 's troba en abundancia, ab tot y estar ja en plè Desembre.

Llastima que'l vent ens ha fet entornar cap a bordo, y un cop dalt hem contemplat el tràfec de càrrega y descàrrega, fins a les 6, en que, desfent amarres hem sortit del Grao, y la sirena xiulava com dient adeu! a la terra valentina que un dia conquerí 'l nostre magnànim Jaume I, al ensemps que la grossa xemaneia anava llensant grans bocades de fum qu'ennegrien l'espai, que ja comensava a poblarse d'estel·les lluminoses que rellufen cada cop més. Els arcs-voltaics del bonic port que deixavem, ab sa blanca y intensa claror, donaven una nota més alegre. El vent havia calmat y la nit se presentava més quieta que la prop-passada, y ab el mar molt calmos ens dirigim cap a Màlaga.

Dia 12.—El passatge está més alegre y menys marejat, y dematí, dematinet van apareixent tots per coberta pera saludar l'aurora del matí, que invadint l'espai ens ha donat el primer bes.

Anèm deixant Castelló pera contemplar les serralades de Murcia. Casi sempre anèm costejant. A l'esquerra tenim l'aigua y 'l firmament, ab quadros extrany, bonics, admirables. Per ara cap delfí ni cap vehí del mar ens ha tingut la finesa de saludarnos. A qui podem saludar nosaltres es a un vapor que va en direcció al Est, com si volgués parlar a Febus, que magesfuós va apareixent per entremitg d'uns nuvols negres, rodejats de raigs de foc. El quadro no pot ser més resplendent y indescriptible.

Tres o quatre igciòfacs ens van seguint perfidiosament. Jo vull anotarho pera tenir un recort d'aquets companys que no'ns deixen, seguint nit y dia nostra ruta.

Avui he trobat tres o quatre companys que van també a Lima. Això m'alegra, ja que som els únics, puig la major part han pres passatge pera l'Havana.

Molt quietament anèm atravesant la immensa serralada d'Almeria, havent deixat el Cap de Gata. Aquestes costes se veuen poblades, en el cim de les montanyes més altes, de garites pera que'ls carrabiners vigilin el contrabán. Som al mitj-dia, y encara que una tebia boirina ens ha casi tapat el sol, la temperatura, en aquests indrets, es agradosa, y sobretot el vent no molesta.

LLUIS G. FÀBREGA Y AMAT.

(Continuarà).

(1) En aquest sentit la «Casa d'Amèrica», de Barcelona, porta realitzats grans y interessants treballs.